

Universitätsbibliothek Paderborn

**SELECTA=||RVM DECLAMATIONVM || Philippi Melanthonis,
quas con=||scripsit, & partim ipse in schola
Vui=||tebergensi recitavit, partim alijs recitandas
exhibuit.|| TOMVS ... ||**

Melanchthon, Philipp

1559

VD16 M 3567

Non aliam artem ex prophanis, aut plures utilitates ad uitam adferre, aut digniorem esse Medicina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34734

ALIA ORATIO, LAUDEM MEDICINAE CONTINENS.

Medicina pessi-
mam gratiam
meretur.

E ipsa comperio uerissi-
mum esse, quod scripsit qui-
dam Poëta.

Omnia sunt ingrata, ni-
hil fecisse benignè est.

Nam cum non alia ars de-
nobis uberius mereatur,

quàm Medicina, tamè uel in primis huic pessima
gratia, à plerisque mortalium redditur, qui tam
abest, ut agnoscant huius beneficia, ut nullo no-
genere conuitorum, cum artem ipsam, tum eos,
qui in perquirendis his rebus, quæ uitam pro-
gant, quæ ualitudinem conseruant, ac morbos au-
cent, operam collocant, conscindant. Idq; faciunt
hi, qui quoties pituita molesta est, tota domo mys-
ropolia coëmunt, omnes undiq; Medicos con-
cunt, ueterinarios etiam: et cum medicinæ opem
ualuerint, animi morbum exerceant, in accusanda
inscitia Medici, in uituperandis exoticis remedijs.
Ea est insania, ut ne quidem experti artis benefi-
cia, placari possint. Cum hisce rixemur ne modo,
postquam ex more de Medicina laudibus aliquid
dicendum est? Ego uerò satis scio non esse tantam
dicendam

dicendi facultatem mihi, ut illos mea oratione ad
 sanitatem reuocare me posse confidam. Pythagora
 aiunt adolescentes quosdam, cum honesta cui
 dam foemina in conuiuio libidine inflammata, uim
 asserre conarentur, mutato cantu tibiarum (qui
 in conuiujs ex more adhibebatur) spondæis tar-
 diusculis flexisse, ut compressa libidine ab incepto
 desisterent. At hi non tantum non oratione illa
 placari posse uidentur, sed multis hellebori iugeri
 bus, ad medicandam stultitiam opus habent: Qua-
 re cum his in præsentia non est uisum digladiari.
 Sed bonis ac studiosis liberalium artium adolescē-
 tibus, cupimus fidem facere: Non aliam artem ex
 prophanis, aut plures utilitates ad uitam asserre,
 aut digniorem esse, in qua cognoscenda, quicumq;
 liberalibus ingenijs præditi sunt, operã sumant.
 Et quanquã in hoc argumento optarem mihi esse
 eam facultatē, quæ pro dignitate exponere, et or-
 nare res dignissimas laude posset: tamen ita extãt
 ob oculos, ita uersantur inter manus medicinae cõ-
 moda, ut ad eam prædicandã non admodum uberi
 ore eloquentia opus sit. Etsi usquam uerum est, *Medicina sei-*
 quod aiunt, probæ merci nõ esse præcone opus, mi- *psam cõmendat*
 nimè omnium Medicina postulat uulgaria præco-
 nia, cuius utilitas posita in conspectu nostro, o-
 mnium mortalium studia fauoremq; meretur.

Q4.

Veteres Deum
autorem Medi-
cine uocabant.

Quæ enim alia ars, aut plura, aut gratiora
tae foeliciter degende, adminicula nobis promi-
tit. Quod cum animaduertent ueteres, tantum
re prestare eam alijs artibus omnibus, cum quo-
dem omnium aliarum disciplinarum inuentionem,
imò et literarum, et legum primordia in
mines auctores referrent, in una Medicina sepe-
runt tantam esse uim, ut neminem mortalium
gnum ducerent, cui tantum beneficium acceptum
ferrent, sed magno consensu iudicarunt à Deo
pertam, exhibitamq; nobis esse. Et est tanta sci-
tie uarietas, quam Medicina complectitur, ut
mano ingenio deprehendi non potuerit. Etenim
tam fugaci uita, quamuis multi non poterant
morborum genera cognoscere, tam uaria reme-
dia, herbarum dissimillimas naturas experiri, ha-
cogitabant, opinor hi, qui optime artis inuentionem
Deo ascripserunt. Et mihi libet credere
diuinitus ostensam esse mortalibus hanc artem,
et à primis illis autoribus generis humani, tra-
ditam esse per manus posteris. Nec mihi uisum
mortalis labor suffecturus fuisse uidetur, tam
rijs corporum naturis, tot causis, tamq; abditis
ac latentibus morborum, tot ualitudinis con-
seruandæ aut restituendæ rationibus, syderum motibus,
quas in commutanda corporis humani con-

stitutione exercent, tot pharmacis inquirendis, itaque statuamus nos etiam medicinam Dei munus esse, missum in terras, quo infirmitatem uirium nostrarum aliquantisper sustentaremus. Et cum usus poscit, ita utamur, ut agnoscamus non humano consilio, sed diuino beneficio proposita esse remedia uitæ propagandæ. Nam et sacræ literæ palam docent, Deum et remedia proposuisse, et Medicos condidisse, et regere gubernareq; Medicorum industriam.

Est hæc uel inprimis magna Medicinæ laus, diuinitus repertam esse, quam laudem, cum huic uni arti tribuant sacræ literæ, non dubitemus eam longè, cum dignitate, tum utilitate præstare omnibus alijs.

Stultitiam esse sentimus contemnere reliquas artes, quas humanum ingenium excogitauit. At Medicinam aspernari, non stultitia, sed impietas est. Nam coelestia dona contemnere, aut parum religiose colere, consceleratæ mentis furor, et sacrilegium est.

Nunc, si libet utilitate metiri Medicinam, Utilitates et beneficia Medicinæ. que etas est, quæ uitæ pars, quæ huius ope non indigeat? Quod enim in fabulis est, primos hominum glante uictitasse, postea monstratas esse fruges à nescio quibus, id eò pertinere mihi uidetur,

V certam

certam quandam uictus rationem inuentam esse
 magno bono publico, cum ad id tempus, discrimen
 nescissent homines noxiorum in uictu et salubri-
 um. Proinde, hac in parte latissime patent Medi-
 cinæ beneficia, præscribentis suam cuique uictus
 rationem. Nam si tollas è culina uictus rationem
 seu dieteticen, quid aliud erit iam culina, nisi
 nificina quædam? Aut quid est aliud, quàm se-
 gulare, nullum tenere uictus certam rationem?

Sed est Medicinæ manifestior usus in restitu-
 enda, quàm conseruanda ualitudine. Ibi mihi ex-
 pendat aliquis, ab illis uitæ initijs, quàm uis
 morbi nos infestent nondum etiam natos, ut quæ-
 dam nõ iniuria dubitarint, parètem ne an non
 cã potius humani generis naturam esse censuerint,
 quàm multi casus uterum ferenti impendent, se
 exitium allaturi, tum nondum nato sætui, tum
 ipsi matri, ni Medicus opem ferat. Quam multa
 etis uitia emendat Medicina, ne fame pereat in-
 fans. Iam si mihi, ut Poëta inquit, centum linguæ
 sint, oraq; centum, non possem per censere omnes
 mortalium morbos, in quibus depellendis Medi-
 cinæ uim quotidie est experiri. O quoties fugam
 uitæ manū uincit Medicus, quoties uelut ab
 co morientem animam retrahit. Quoties necesse
 tatem sati arte differt, quæ quidem palam est

vino beneficio fieri. Sed iam ante diximus Medi-
 ci industriam diuina quadam ui gubernari. Atqui Prouerbia,
 si usquam fidem habet tritum prouerbum: Homi-
 nem homini Deum esse, hac in parte id profecto,
 rectissime usurpatur: quia diuina ui Medicus ex
 groti salutem tuetur. Neq; uerò tantū in tollen-
 dis corporum malis uim suam declarat Medici-
 na, sed animos etiam contagione corporum uitia-
 tos sanat. Deniq; uniuersum uitæ cursum facili-
 ter reddit, dum uitare morbos docet, & si qui ac-
 ciderint, mitigat. Proinde uehementer ingrati
 sunt, qui Medicinam uitæ tutricem ac seruatri-
 cem non suspiciunt, non admirantur. Quòd si pa-
 rentibus debemus gratiam, quòd uitam semel de-
 derint, cur non item Medicis, qui sæpe amissam
 propè uitam reddunt? Sed dicet aliquis: Sæpe fru-
 strantari remedia, & Medicinam sæpe in cu-
 randoparum fœlicem esse.

Verum est grati hominis agnoscere benefi-
 ciam quoties ars iuuerit, improbi est erratum
 meminisse, non meminisse benefacta: quæ si collis-
 gas & expendas, multos incolumitatem uidebis
 Medicis debere. Ita sunt mortalia, ut sæpe uis
 morbi superet Medicinam. Est et cùm Medici sal-
 uantur, sed multò sæpius egrotantium uitio acci-
 dit, cur parum succedat in medendo.

Aegrotantium
uicia spectanda
Medicis.

Fuit apud Antigonum Regem non ignobilis
Medicus Epirotus Philippus, is susceperat quorundam
Regis amicū hydrophico morbo implicatū
curandum, & cum pollicitaretur, confirmaretur,
haud dubiè illum se sanaturum esse, negavit
posse sanari alter quidam medicus, Chryssi-
pulus: qui aegroti intemperantiam norat. Quod
de re cum inuicem altercarentur, & Philippus
contenderet esse sibi exploratam remedia-
uim, respondit alter, Philippum ad morbum neg-
cere, se uerò ad animum aegroti. Neque illum res-
fellit, nam cum aegrotus summa diligentia non
dici tantummodo, sed etiam Regis custodire
tamen malagmata sua deuorando, bibendo
am urinam, in exitium se precipitauit. Ita
Medici inscitia aut negligentia, sed sua ipsorum
temperantia, aegrotus extinctus est.

Quoties putas accidit, praesertim in ijs mor-
moribus, ut aegrotus tanquam suo se gladio
let, cum detrectat Medico parere, cum noxi-
piditatibus alienissimo tempore frenum laxat,
obsecundat? Est autem indignissimum, aliene
pe Medicum reum agere. Attamen ita fit, ut
quid peccarit aegrotus, Medico imputetur. Si
nolo commorari in diluendo hoc conuictorium
nere, quae cum uino madent, bene poti in conuicti-
barbo

barbari quidam in Medicinam euomunt. Nam et illi ipsi hec recantant, paulò post, ubi crapula cōtraxerint alij alias pestes. Et quanquam sero malo coacti, fatentur id quod res est, optimè de genere humano hanc artem mereri.

Neq; uerò utilitate tantum ducimur ad medicinæ cognoscendæ studium, sed ex ipsa naturæ contemplatione, in qua uersatur tota Medicina, incredibile uoluptatem, eamq; honestissimam animus bene liberaliterq; insatutus capit. Quod enim spectaculum, qui ludi magis delectare nos possunt, quàm naturæ uarietas, si propius intuearis? Neq; tātum in magnis corporibus structurā, ordinē ac uires partium omnium spectare iuuat: Sed minutissimæ res uel maximam admirationem pariunt, cum animaduerto nullā esse totius naturæ partem, tã humilem, tam contemptam, quæ nō magnam uim medendi habeat. Et non modo in malua & asphodelo (sicut Hesiodus dixit) sed in stercore etiā suillo, aut si quid hoc uilius est, magnas inesse commoditates. Ego profecto mirabiliter afficior, cum has rerum naturas considero, & cum ipsam architecturā mundi admiror, tū inuideor mihi tanquā manu prendere Deū, qui sese fundit in omnes res, uegetat et alit omnia, et suas cuiq; rei in res, tanquam œconomus distribuit et

V ij uoluit.

Lucunda contemplatio qua Deus ueluti apprehenditur.

uoluit. Opinor in tanta rerum uarietate cerni se: atq; hoc studium contemplandæ naturæ multos tenuit, ut quanquam Medicinam non excernerent, tamen toti fuerint in ea perdiscenda. Verum mihi humanius uidetur, quod didiceris, etiam expromere in usus hominum, & maiorem laudem meritos esse eos, qui morbos curarunt, quam qui domi inclusam artem tenuerunt, contenti uoluptate, quam ex cognitione capiebant: Et enim hoc in primis homine dignum, hominum salutem quantum possis opitulari, atq; prospicere. Sumus enim profecto nati homines hominum causa, ut quam quisq; utilitatem ad uitam præferre posset, eam citra inuidiam in publicum cõferret. Et cum nihil sit melius, aut honestius, aut splendidius, quam uitam seruare ac tueri, præclare faciunt, qui artis huius fructus alijs impartire solent, atq; eam ob causam mihi Homerus dixisse uidetur: Medicum uirum multis alijs præferre. Nam cum arbitraretur, homini dignissimum esse bene mereri de alijs, tamen illum eximie merentem sentiebat, ac præferendum esse reliquis mortalibus, qui uitam seruare soleret, aut certe in re tanta operam sumeret. Est enim in magnis sepe etiam uoluisse, laudabile.

Neq; ulli arti omnium seculorum memoria amplius

Medici à Ro-
manis seruatū.

ampliora premia suere: Qui gentium consensus
silem facere poterat, hanc artem & maximè sa-
lutarem hominibus, & honestissimam semper esse
iudicatam. Nam & Romani cum Grecis tota Ita-
lia interdixerunt, disertè Medicos exceperunt, et
in Italia retinendos esse publicæ salutis causa du-
xerunt: Quæ in re summum honorem arti habi-
tum esse cernitis.

Quare uos adhortor, optimi adolescentes,
primùm ut ametis & religiose colatis Medici-
nam, & quia ualeitudini uestræ prospicere solet,
& quia diuinis laudibus in sacris literis ornata
est, nobisq; commendata: Deinde ut quantum
quisq; potest in ea operæ ponat. Siquidem nõ alia
res, quam naturæ peruesugatio, quæ liberale inge-
niũ, aut magis decet, aut ampliore uoluptate per-
fundere potest. Non aurei montes, qui in fabulis
esse dicuntur, tantùm ualent honestam mentem
oblectare, quantum earum rerum tractatio cogni-
tioq; quæ continet Medicina. Postremo cum iu-
uare homines, sit & sanctissimum officium, & ho-
mine dignissimum, date operam, ut hoc instrumen-
tum amplissimè merendi de alijs, uobis compare-
tis. Nam ille demum rectè instituit uitam, qui ad
publicam utilitatem sua studia & uitæ cursum re-
fert. Dixi.

v iij Contra